

INLEIDING

CULTUUREDUCATIE

REGELING VIERJARIGE SUBSIDIES

KUNSTENPLAN 2017-2020

Inleiding Cultuureducatie

Aanvragen en toekenningen in het kort

De commissie Cultuureducatie kreeg 27 aanvragen ter beoordeling voorgelegd. Twee van deze aanvragen zijn ook aan een andere commissie voorgelegd voor co-advies.

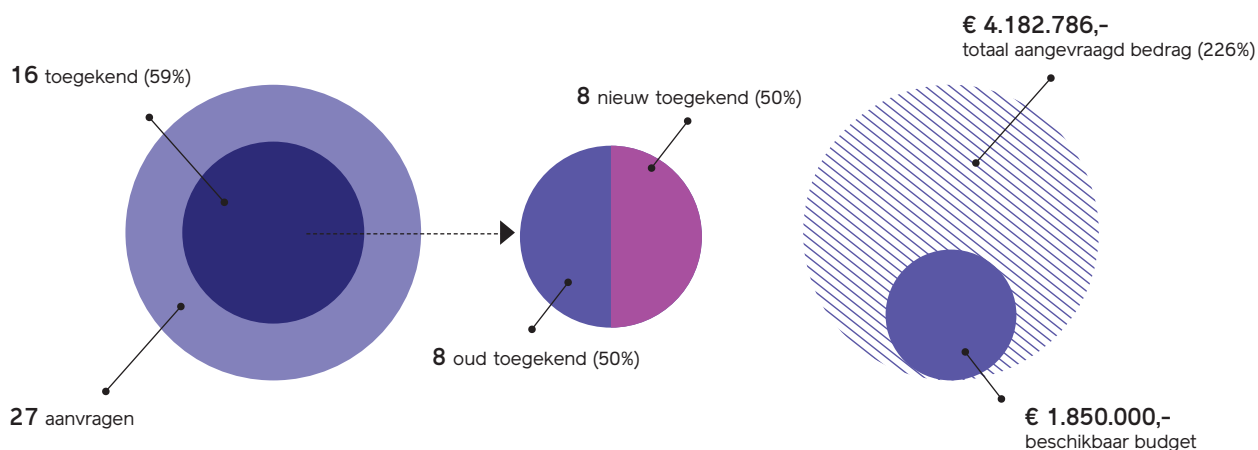
- In totaal vroegen de 27 aanvragers € 4.182.786 aan, gemiddeld € 154.900 per jaar per aanvrager. Het budget dat voor de periode 2017-2020 beschikbaar is voor cultuureducatie bedraagt € 1.850.000, exclusief structureel over te hevelen middelen uit stadsdeel Oost.
- Achttien aanvragers ontvangen op dit moment geen vierjarige subsidie van de gemeente Amsterdam. Zes van hen dienden voor de periode 2013-2016 wel een aanvraag in, maar zagen deze niet gehonoreerd. Eén organisatie vroeg voor die periode niet aan maar werd de jaren ervoor wel gesubsidieerd. Elf organisaties vragen voor het eerst vierjarige subsidie aan in het kader van het Kunstenplan.
- De negen aanvragers die in de periode 2013-2016 wel vierjarige subsidie ontvangen vanuit het gemeentelijke Kunstenplan vragen samen € 1.970.786 per jaar aan voor de periode 2017-2020. Dat is 84% meer dan zij in de lopende subsidieperiode krijgen. Al deze aanvragers vragen boven hun huidige subsidieniveau aan; vier van hen vragen meer dan het dubbele bedrag van hun huidige subsidie.

De commissie is van oordeel dat zestien van de 27 aanvragers voor vierjarige subsidie in aanmerking komen. Alle zestien aanvragen kunnen binnen het beschikbare budget geheel of gedeeltelijk worden gehonoreerd. Acht gehonoreerde aanvragen zijn van nieuwkomers in het Kunstenplan. De commissie acht elf aanvragen niet subsidiabel.

Overzicht aanvragen Cultuureducatie

Toekenningen Totaal aantal toekenningen
tegenover totaal aantal aanvragen

Bedragen Totaal aangevraagd bedrag
tegenover totaal beschikbaar bedrag

CULTUUREDUCATIE

Organisatie	Aangevraagd (in euro's, per jaar)	Toegekend (in euro's, per jaar)	Overgehevelde stadsdeelgelden (in euro's, per jaar)	Totaal toegekend (in euro's, per jaar)
60 layers of cake foundation	112.500	0	0	0
Bekijk 't	218.000	150.000	0	150.000
DAT!school	90.000	75.000	0	75.000
de amsterdamse jeugdteJAterschool	149.569	120.000	0	120.000
De frisse blik	113.461	0	0	0
De Kinderakademie	70.065	0	0	0
de PIT	330.000	0	0	0
De Rode Loper op School (KERS)	42.500	42.500	150.000	192.500
De Schoolschrijver	350.000	50.000	0	50.000
Grafisch Werkcentrum Amsterdam	25.000	0	0	0
HOLY	95.000	55.000	0	55.000
Jeugdtheaterschool TIJ	70.688	55.000	0	55.000
Jeugdtheaterschool Zuidoost (JTSZO)	269.000	160.000	0	160.000
MAFB	100.000	0	0	0
Moving Arts Project	72.500	72.500	0	72.500
Nederlands Philharmonisch Orkest	130.000	80.220	0	80.220
Noordje	175.000	140.000	0	140.000
Nowhere	295.000	250.000	0	250.000
Poldertheater	133.917	110.000	0	110.000
SEP	469.300	300.000	0	300.000
Stichting Hermitage aan de Amstel	250.000	0	0	0
Stichting JAM	110.000	0	0	0
Stichting Nieuw Amsterdams Kinderkoor	61.286	0	0	0
Stichting Taalvorming	150.000	120.000	0	120.000
Stichting ZID	100.000	0	0	0
Tamino	150.000	60.000	0	60.000
VET-Producties	50.000	0	0	0
Totalen	4.182.786	1.840.220	150.000	1.990.220

Algemeen beeld

De commissie ontving een veelzijdige mix van aanvragen van organisaties die zich zowel met binnenschoolse als met buitenschoolse cultuureducatie bezighouden. Ruim de helft van de aanvragers verzorgt (mede) buitenschools aanbod, variërend van losse workshops tot meerjarige talentontwikkelingstrajecten op het gebied van bijvoorbeeld theater, beeldende kunst of klassieke zang. Ook kreeg de commissie aanvragen voorgelegd die betrekking hadden op cultuureducatieprogramma's in de naschoolse opvang.

Daarnaast – en daarbinnen – organiseren aanvragers activiteiten op het gebied van talentontwikkeling en community art. Ook nemen organisaties diverse taken op zich op het gebied van bemiddeling, netwerkvorming en publieksontwikkeling. De disciplines en cross-overs waarop de activiteiten betrekking hebben, lopen uiteen. Opvallend is dat de commissie beduidend minder aanvragen ontving van dans- en muziekinstellingen dan van aanvragers uit het theater, de beeldende kunst en de letteren. Ze verklaart dit ten dele vanuit het feit dat de meeste organisaties op het gebied van muziekeducatie onder het gemeentelijk cluster cultuureducatie vallen, waar de muziekfunctie is ondergebracht. Voor talentontwikkeling op het gebied van dans is voor een deel bij de commissie Dans aangevraagd.

De meeste nieuwe aanvragers verzorgen hoofdzakelijk buitenschools aanbod. Twee nieuwkomers houden zich meer met binnenschoolse activiteiten bezig en één nieuwkomer werkt volledig in het speciaal onderwijs, dat in de Kunstenplanperiode 2013-2016 nog niet zo specifiek vertegenwoordigd was. Vanaf 2013 is het niet meer mogelijk om voor binnenschoolse cultuureducatie projectsubsidies aan te vragen bij het AFK. Voor buitenschoolse cultuureducatie kunnen sinds dat jaar alleen projectaanvragen worden ingediend voor de fase 'bekwamen' in de ladder van talentontwikkeling. Slechts enkele van de meerjarige aanvragers ontvingen de afgelopen jaren projectsubsidie bij het AFK.

Vanuit de landelijke en gemeentelijke overheden gaat veel aandacht uit naar cultuureducatie. Cultuureducatie wordt steeds minder beschouwd als 'iets extra's' in het reguliere onderwijs, maar wordt gezien als een belangrijk, bij voorkeur geïntegreerd onderdeel daarvan. Op landelijk niveau is er ondersteuning via de regeling 'Cultuureducatie met kwaliteit'. De commissie vindt deze aandacht positief, maar constateert wel dat er door deze goede integratie met het reguliere onderwijscurriculum soms financiering uit kunstengelden wordt gevraagd waar deze (deels) aangevuld zouden kunnen of moeten worden met onderwijsgeld. Dit geldt bijvoorbeeld voor de taal-, schrijf- en leesvaardigheidsactiviteiten in de meerjarige cultuureducatieaanvraag van De Schoolschrijver. In een enkel geval gebeurt dit ook, bijvoorbeeld bij De Rode Loper op School.

Een significant bedrag aan subsidie werd aangevraagd door organisaties met een bemiddelende, netwerkende of adviserende rol, die zich ten doel stellen zo veel mogelijk kinderen en jongeren in aanraking te brengen met kwalitatief sterk cultuuraanbod, en/of hen daarin te laten participeren. Naar de mening van de commissie mogen deze taken niet te zwaar drukken op het beperkte en overvraagde cultuureducatiebudget, omdat deze functies gedeeltelijk ook belegd zijn bij het cultuureducatiecluster van de gemeente. De commissie biedt liever meer ruimte aan de ontwikkeling en uitvoering van sterk en duurzaam aanbod voor een zo groot en (en voor de Amsterdamse bevolking zo representatief mogelijk) publiek, met aandacht voor de doorstroming van binnenschools aanbod naar buitenschools aanbod en talentontwikkeling. De

commissie merkt daarbij op dat veel organisaties zelf goed in staat blijken de verbinding te leggen met het publieks- en deelnemersveld.

In opdracht van de gemeente Amsterdam heeft Paul Collard een onderzoek uitgevoerd naar de verbetering van de aansluiting tussen de vraag en het aanbod van cultuureducatie in Amsterdam. Op de presentatie van de resultaten van dit onderzoek op 9 mei 2016 kon qua besluitvorming niet worden gewacht. De commissie heeft daarom geoordeeld conform de vooraf gestelde criteria, op basis van de kwaliteit van de plannen, die ze alle langs dezelfde meetlat heeft gelegd. Binnen de criteria is gekeken naar de onderliggende visie, een duidelijke gerichtheid op de kunsten, gericht maatwerk, aandacht voor culturele diversiteit en het bereik van een cultureel divers publiek, kosteneffectiviteit en een beoordeling op de concrete plannen en de haalbaarheid ervan.

De commissie heeft ernaar gestreefd organisaties te ondersteunen die een duurzame relatie weten te leggen met deelnemers en publiek. Zij merkt op dat activiteiten steeds beter op scholen verankerd raken. Hoewel er nog steeds een flink aanbod is aan losse activiteiten, wordt in veel aanvragen gesproken over de ontwikkeling van langer lopende leerlijnen, waarbij ook aandacht is voor de overgang tussen binnen- en buitenschools aanbod. De commissie adviseert organisaties te zoeken naar manieren om deze duurzame leerlijnen te delen met het Amsterdamse cultuureducatieveld, opdat zoveel mogelijk kinderen en jongeren hiervan kunnen profiteren.

De commissie oordeelt dat zestien van de 27 aanvragers voor vierjarige subsidie in aanmerking komen. Deze kunnen alle zestien binnen het beschikbare budget worden gehonoreerd voor het door de commissie geadviseerde bedrag. De commissie adviseert alleen de meest positief beoordeelde organisaties te honoreren. De aanvragen die het best zijn beoordeeld dragen het meest overtuigend bij aan de gewenste ontwikkeling van een sterk en duurzaam cultuureducatief veld in Amsterdam. Hierbij heeft de commissie rekening gehouden met het huidige kwaliteitsniveau van de sector en de specifieke uitdagingen waarvoor dit veld zich gesteld ziet. Er zijn geen aanvragen aangewezen die in aanmerking zouden komen voor subsidie mits er een groter budget voorhanden was. De commissie acht elf organisaties op grond van de criteria niet subsidiabel omdat de totale waardering te laag ligt. Getoetst aan de verschillende criteria bevatten deze aanvragen voor de commissie te veel zwakke aspecten dan wel substantiële punten van kritiek om vertrouwen te kunnen hebben in de kwaliteit en haalbaarheid van de voorgenoemen activiteiten.

Van de acht gehonoreerde aanvragers die reeds zijn opgenomen in het Kunstenplan 2013-2016 krijgen er drie een soortgelijk bedrag toegekend als in de huidige periode. Vijf van hen krijgen een verhoging. De meeste van de acht nieuwkomers krijgen een lager bedrag toegekend dan aangevraagd.

Artistiek-inhoudelijke kwaliteit

De commissie is verheugd over de bevologenheid die uit de meeste plannen spreekt en de wijze waarop betrokkenen zich met hart en ziel inzetten voor het Amsterdamse kunst- en cultuureducatieveld. Haar indruk van de artistiek-inhoudelijke kwaliteit is wisselend. Het valt de commissie op dat de educatieve visie veelal sterker is verwoord dan de artistieke. Bij enkele aanvragers mist de commissie zelfs een uitwerking van de artistieke component. De commissie vindt het

positief dat aanvragers meer aansluiting zoeken bij het onderwijs en daarvoor 'vraaggericht' aanbod ontwikkelen, afgestemd op dat onderwijs. Goede kennis van en aandacht voor het onderwijs, met leerelementen als burgerschap en eenentwintigste-eeuwse vaardigheden, is uiteraard van belang. Daarbij mag echter de kennismaking van leerlingen met kunst niet worden vergeten. Bij ondersteuning vanuit het Kunstenplan staat de cultuureducatieve waarde voorop in de beoordeling.

De commissie constateert dat het cultuur-educatieaanbod steeds beter verankerd raakt in het onderwijs. Er is duidelijk sprake van tweerichtingsverkeer tussen scholen en aanbieders, er wordt meer dan voorheen vakoverstijgend gewerkt en er wordt vaker aansluiting gezocht bij het reguliere onderwijscurriculum. Interessant vindt de commissie in dit opzicht het plan van Stichting Taalvorming om naast vakdocenten ook een pool ervaringsdeskundigen in te zetten, om de daadwerkelijke integratie van cultuureducatie in de dagelijkse lespraktijk te bevorderen.

Ook in het voortgezet onderwijs groeit de aandacht voor (doorlopende) leerlijnen. Zo verzorgt het Poldertheater doorlopende theaterleerlijnen in het praktijkonderwijs en het vmbo. De commissie waardeert het dat de organisatie zich voorneemt om kwetsbare, actuele thema's te behandelen op deze onderwijsniveaus. Deze link met de actualiteit en de verhouding tot de omgeving ziet de commissie bij meer aanvragers overtuigend terugkomen, zoals ook in het omgevingsgerichte werk van De Rode Loper op School.

Zakelijke kwaliteit

De financiële middelen voor cultuureducatie-aanbieders zijn vanaf 2013 fors verminderd. De stadsdeelgelden vielen weg en het Basispakket Kunst- en Cultuureducatie werd ingevoerd, met een grotere nadruk op muziekaanbod. Met de invoering van dit pakket verdween in 2013 de mogelijkheid om bij het AFK projectgelden aan te vragen voor binnenschoolse cultuur-educatie en voor buitenschoolse cultuureducatie in de fasen 'kennismaken' en 'ontwikkelen'. Bij sommige organisaties leidde dit tot een krappe financiële situatie. Desondanks constateert de commissie dat aanvragers zich ondernemender tonen dan een paar jaar geleden. Zo signaleert ze succesvolle inspanningen om alternatieve financieringsbronnen aan te spreken.

De commissie meent wel dat sommige aanvragers te zeer afhankelijk zijn van subsidies. De gevraagde subsidie in het kader van het Kunstenplan ten opzichte van de totale baten fluctueert onder de aanvragers van dertien tot 73 procent. Niet elke aanvrager onderbouwt een hoge afhankelijkheid van subsidie vanuit het Kunstenplan even goed.

Enkele aanvragers onderzoeken op aansprekende wijze hoe zij met alternatieve inkomstenbronnen hun financieringsmix kunnen verbreden. Interessant zijn de nieuwe samenwerkingsverbanden die aanvragers aangaan met de lokale infrastructuur, door bijvoorbeeld in (deel)opdracht van lokale bedrijven te werken of hen zowel inhoudelijk als financieel bij activiteiten te betrekken. Voor het buitenschoolse aanbod lijken meer organisaties gelden uit het Jongerencultuurfonds aan te spreken, wat de commissie een goede ontwikkeling vindt.

De vertegenwoordiging van culturele diversiteit onder het personeel en bij het toezicht heeft bij vrijwel alle organisaties de aandacht. Echter, vooral met betrekking tot het toezicht heeft dit slechts in enkele gevallen reeds geleid tot een daadwerkelijk divers bestuur. In het personeelsbestand zijn de resultaten in dit opzicht iets beter. De commissie constateert grote verschillen

tussen organisaties die zich hier de afgelopen jaren bewust mee hebben beziggehouden en aanvragers die geen enkele concrete aanpak schetsen om een omslag te maken op dit gebied.

De Governance Code Cultuur wordt in principe door alle aanvragers als richtlijn gehanteerd. De commissie merkt op dat de naleving ervan in de verschillende organisaties sterk uiteenloopt.

Publiek

Veel aanvragers willen hun publiek uitbreiden en stabiliseren. De keuze voor langere leerlijnen werkt vanwege de intensiteit daarvan soms juist een beperkte kwantitatieve groei in de hand.

De commissie heeft bekeken of aanvragers die zich bezighouden met buitenschoolse cultuur-educatie en community art concrete plannen overleggen om hun aanbod voor zo veel mogelijk deelnemers toegankelijk te maken. De commissie ziet het als een grote verantwoordelijkheid voor organisaties in het Kunstenplan om ook kinderen te bereiken die de weg naar het cultuur-educatieve aanbod zelf niet weten te vinden. Voor een stad als Amsterdam is het van belang dat er plekken zijn waar ook Nederlanders met een niet-Nederlandse of biculturele achtergrond de ladder van talentontwikkeling van de eerste trede tot aan de top kunnen doorlopen. Veelal kunnen leerlingen in het binnenschoolse aanbod kennismaken met allerlei vormen van kunst(educatie), waarbij vanzelfsprekend een grote cultureel diverse doelgroep wordt bereikt. Echter, de begeleiding van geënthousiasmeerde deelnemers van het binnenschoolse traject naar het buitenschoolse traject van 'bekwamen' laat nog wel eens te wensen over. In dit opzicht vindt de commissie de plannen van Nowhere zeer overtuigend; deze organisatie biedt verschillende genres dicht op de huid van een cultureel diverse groep jongeren en betreft hen nauw bij de programmering.

Ook is de commissie zeer positief over het groeiende aanbod voor het vmbo. Diverse aanvragers hebben de afgelopen jaren artistiek overtuigend aanbod ontwikkeld dat aansluit bij vmbo'ers.

Cultuureducatieve organisaties kunnen een duurzaam publiek opbouwen door aanbod af te stemmen op hun doelgroep en een goede relatie op te bouwen met scholen. De meeste aanvragers doen publieksonderzoek door middel van evaluaties. Een enkeling pakt dit publieksonderzoek gerichter aan. De commissie merkt op dat de marketingplannen in het algemeen zeer beknopt zijn. Dit heeft ze laten meewegen in haar beoordeling.

Belang voor de stad: verbinding en spreiding

De commissie valt op dat aanvragers op sterk uiteenlopende manieren verbinding leggen met de stedelijke samenleving. Sommige aanvragers reflecteren nauwelijks op hun verhouding tot de stad waar ze werken of positioneren zich weinig ten opzichte van de huidige ontwikkelingen in het cultuureducatieve veld. Anderen zoeken juist actief naar constructieve samenwerkingsverbanden, zoals met organisaties voor buitenschoolse opvang in de diverse stadsdelen. Enkele jeugdtheaterscholen streven naar een stevige verankering in de wijk. Vooral uit de aanvraag van Moving Arts Project spreekt sterk hoe de organisatie zich heeft verbonden met de wijk, haar bewoners en de lokale overheid. Zij kent duidelijk de thema's en problemen die in de wijk leven en speelt daarop in.

Tot slot valt op dat aanvragers erin slagen vele culturele samenwerkingspartners aan zich te binden. De inhoudelijke uitwerking in de aanvragen varieert van enkel het noemen van partners tot het onderbouwen van gezamenlijke plannen en gemeenschappelijke doelen. De commissie ziet de totstandkoming van de voorgenomen samenwerkingsverbanden de komende periode met belangstelling tegemoet.

Colofon

Uitgave

Amsterdams Fonds voor de Kunst

Redactie en samenstelling

Amsterdams Fonds voor de Kunst

Eindredactie

Lonneke Kok, moretxt.nl

Vormgeving

Piraña grafisch ontwerp, www.pirana.nl

Amsterdams Fonds voor de Kunst

Postadres

Postbus 1079

1000 BB Amsterdam

Tel: 020 – 520 05 20

www.amsterdamsfondsvoordekunst.nl / www.afk.nl

secretariaat@afk.nl

www.facebook.com/afk020

twitter.com/AFK020

instagram.com/afk020/

© Amsterdams Fonds voor de Kunst 2016

Aan de inhoud van deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.